

metody navchannia [Education of moral culture as a guideline for the professional development of a future teacher: innovative forms and methods of teaching]. Problemy osvity. № 2(99). S. 308–320. [in Ukrainian]

3. Yakovyshyna, T. (2020). Pedagogichni umovy zastosuvannia art-terapii u pidhotovtsi vchyteliv pochatkovoї shkoly [Pedagogical conditions for the use of art therapy in the training of primary school teachers]. Molodyi vchenyi. № 4(28). S. 287–290. [in Ukrainian]

4. Zhukov, V., et al. (2025). Ensuring the process of formation of moral and ethical culture of a future art teacher. Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. Vol. 17(4). P. 319–321. [in English]

5. Berenson, D. (1969). The effects of systematic human relations training upon classroom performance of elementary school teachers. Journal of Research and Development in Education. Vol. 4. P. 70–85. [in English]

6. Bleazby, J. (2020). Fostering moral understanding, moral inquiry and moral habits through philosophy in schools: a Deweyian analysis of Australia's Ethical Understanding curriculum. Journal of Curriculum Studies. Vol. 52(1). P. 84–100. [in English]

7. Gluchmanová, M. (2017). Theoretical and practical aspects of professional ethics of teaching. Human Affairs. Vol. 27(1). P. 75–81. [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДУБІНКА Микола – доктор педагогічних наук, доцент, в.о. декана факультету освітніх наук та мистецтв Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблема професійного самовизначення особистості в історичному вимірі; вивчення педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського, теорія і практика позашкільної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DUBINKA Mykola – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Acting Dean of the Faculty of Educational Sciences and Arts State University named after Volodymyr Vynnychenko.

Scientific interests: the problem of professional self-determination of personality in the historical dimension; study of the pedagogical heritage of V. O. Sukhomlynskyi, theory and practice of extracurricular education.

Стаття надійшла до редакції 15.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 27.12.2025 р.

УДК 371.13:17.022.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-110-114

ЗЕЛЕНСЬКА Людмила –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3324-5173>

e-mail: zelenskaya_ludmila@ukr.net

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕДАГОГА

У статті здійснено комплексний теоретичний аналіз проблеми розвитку морально-етичної культури педагога як однієї з ключових складових його професіоналізму та важливої умови забезпечення якості сучасної освіти. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами в українському суспільстві, реформуванням системи освіти, утвердженням гуманістичної парадигми навчання та виховання, а також зростанням соціального запиту на педагога, здатного бути носієм високих моральних цінностей, духовних ідеалів та етичних норм професійної діяльності.

У статті обґрунтовано, що морально-етична культура педагога є інтегративним особистісно-професійним утворенням, яке поєднує систему моральних знань, ціннісних орієнтацій, переконань, етичних норм поведінки, професійної відповідальності та здатності до рефлексії і самовдосконалення. Вона визначає характер педагогічної взаємодії, стиль спілкування з учнями, батьками й колегами, впливає на морально-психологічний клімат освітнього середовища та формування особистості здобувачів освіти.

У процесі дослідження проаналізовано наукові підходи вітчизняних учених до розуміння сутності морально-етичної культури педагога, її структури та функцій у професійній діяльності. З'ясовано, що сучасні наукові концепції розглядають морально-етичну культуру не лише як індивідуальну характеристику педагога, а й як результат впливу освітнього середовища, змісту професійної підготовки, педагогічної практики, корпоративної етики закладу освіти та суспільних моральних орієнтирів.

У результаті дослідження виокремлено та обґрунтовано пріоритетні напрями розвитку морально-етичної культури педагога, серед яких: гуманістично-ціннісна орієнтація педагогічної діяльності; інтеграція морально-етичного змісту в систему професійної підготовки майбутніх педагогів; формування етичної компетентності, здатності до морального вибору та рефлексії; практико-орієнтований розвиток моральних якостей у процесі педагогічної практики та наставництва; утвердження принципів академічної доброчесності та професійної етики в освітньому середовищі; стимулювання безперервного саморозвитку педагога; розвиток партнерської взаємодії з батьками та громадою у вихованні моральних цінностей.

Ключові слова: морально-етична культура, педагог, професіоналізм, педагогічна етика, ціннісні орієнтації, академічна доброчесність, професійна педагогічна освіта.

ZELENSKA Lyudmila –

Doctor of Pedagogical Sciences

Professor, Professor of the Department of Educology

and Innovative Pedagogy H.S. Skovoroda

Kharkiv National Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3324-5173>

e-mail: zelenskaya_ludmila@ukr.net

PRIORITY DIRECTIONS IN THE DEVELOPMENT OF TEACHERS' MORAL AND ETHICAL CULTURE

The article provides a comprehensive theoretical analysis of the problem of developing the moral and ethical culture of a teacher as one of the key components of professional competence and an essential condition for ensuring the quality of modern education. The relevance of the study is determined by transformational processes in Ukrainian society, the reform of the education system, the establishment of a humanistic paradigm of teaching and upbringing, as well as the growing social demand for a teacher capable of being a bearer of high moral values, spiritual ideals, and ethical norms of professional activity.

The article substantiates that the moral and ethical culture of a teacher is an integrative personal and professional construct that combines a system of moral knowledge, value orientations, beliefs, ethical norms of behavior, professional responsibility, and the ability for reflection and self-improvement. It determines the nature of pedagogical interaction, the style of communication with students, parents, and colleagues, influences the moral and psychological climate of the educational environment, and contributes to the formation of learners' personalities.

In the course of the study, the scientific approaches of Ukrainian scholars to understanding the essence of teachers' moral and ethical culture, its structure, and its functions in professional activity are analyzed. It is revealed that modern scientific concepts consider moral and ethical culture not only as an individual characteristic of a teacher but also as a result of the influence of the educational environment, the content of professional training, pedagogical practice, institutional corporate ethics, and prevailing social moral values.

As a result of the research, priority directions for the development of the moral and ethical culture of teachers are identified and substantiated. These include: the humanistic and value-oriented focus of pedagogical activity; the integration of moral and ethical content into the system of professional training of future teachers; the formation of ethical competence, moral choice, and reflective abilities; practice-oriented development of moral qualities through pedagogical practice and mentoring; the establishment of principles of academic integrity and professional ethics within the educational environment; stimulation of continuous professional self-development of teachers; and the development of partnership interaction with parents and the community in fostering moral values.

Key words: moral and ethical culture, teacher, professionalism, pedagogical ethics, value orientations, academic integrity, professional pedagogical education.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується кардинальними соціально-політичними змінами та гуманізацією суспільного життя. Гуманізація і демократизація, як пріоритетні напрями розвитку освіти, висувають підвищені вимоги до професійного рівня вчителя, його сумління та відповідальності [8, с. 14]. Формування особистісно орієнтованої педагогіки вимагає від педагога усвідомлення нових освітніх пріоритетів – поваги до особистості учня, гарантування права на самовизначення та готовності до морально виправданої поведінки в різних ситуаціях, що потребують морального вибору [8, с. 14-15]. Педагог виступає не лише носієм знань, але й вихователем, тому його власна морально-етична культура набуває особливої ваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика морально-етичної культури педагога широко представлена в наукових дослідженнях вітчизняних учених. Значний внесок у її розробку зробив А. В. Донцов [2], який ґрунтовно дослідив зміст, структуру та механізми формування моральної культури вчителя. Сучасні дослідники Л. Л. Хоружа [8], Л. Ю. Москальова [5], О. П. Панасюк [6], акцентують увагу на гуманістичній спрямованості педагогічної діяльності, аксіологічному підході та розробці теоретико-методичних засад виховання морально-етичної культури майбутніх педагогів. Особливої актуальності набули питання академічної доброчесності та професійної етики, що розглядаються як складові професіоналізму сучасного вчителя. Дослідження також підтверджують інтегративний характер морально-етичної культури, яка формується під впливом освітнього середовища, педагогічної практики та особистого прикладу викладачів, що зумовлює потребу подальших наукових розвідок у цьому напрямі.

Метою статті є наукове обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку морально-етичної культури педагога в сучасних умовах. Для

досягнення цієї мети здійснено теоретичний аналіз сутності морально-етичної культури вчителя та узагальнено основні підходи до визначення ефективних змістових, методичних і організаційних засад її формування в системі педагогічної освіти та підвищення кваліфікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для успішного розвитку морально-етичної культури педагога необхідний цілісний підхід, що поєднує світоглядні засади, професійну підготовку та особистісне становлення вчителя. Морально-етична культура педагога постає як інтегральна характеристика його особистості, яка включає систему моральних знань і переконань, почуттів і навичок, норм і відносин, культурно-морального досвіду та поведінки, спрямованої на самовдосконалення і виховання особистості учнів [7, с. 34]. Спираючись на аналіз літератури та сучасні вимоги освіти, можна окреслити такі пріоритетні напрями розвитку морально-етичної культури педагога:

1. Гуманістично-ціннісна орієнтація педагогічної діяльності. Одним із базових напрямів є утвердження гуманістичних цінностей та етики добра в освітньому процесі. В умовах демократизації освіти зростає увага до особистості учня, тож учитель має будувати взаємини на засадах поваги, емпатії та справедливості [8, с. 14]. Пріоритет загальнолюдських моральних цінностей означає, що педагог у своїй роботі керується ідеалами гуманності – істини, добра, краси [8, с. 14]. Концептуальні документи освітньої реформи наголошують на вихованні школярів у дусі гідності, чесності, справедливості, турботи та поваги [1]. Відповідно, у підготовці та діяльності вчителя має домінувати аксіологічний підхід: формування ціннісних орієнтацій, гуманістичного світогляду, стійких моральних переконань. На думку І. Беґа, фокусування виховання саме на розвитку ціннісно-сміслової сфери особистості потребує докорінної переорієнтації свідомості, виходу за межі еґоцентричних інтересів та

утвердження пріоритету духовно-моральної культури людства [1]. Отже, першочерговим напрямом є забезпечення ціннісної основи професійного становлення педагога, що включає утвердження ідеалів гуманізму, толерантності, поваги до прав і гідності кожної людини.

2. Інтеграція морально-етичного змісту в систему професійної підготовки. Важливим напрямом розвитку моральної культури є належне впровадження етичної проблематики у зміст педагогічної освіти. Мова йде не лише про викладання окремого курсу з педагогічної етики, але й про пронизування морально-етичними компонентами всіх дисциплін та видів діяльності майбутнього вчителя. Досвід показує, що морально-етична культура формується не окремими дисциплінами, а у взаємодії всього освітнього середовища, через особистий приклад викладачів, атмосферу в студентському колективі та практику академічної доброчесності [6, с. 123]. Тому педагогічні заклади повинні створювати цілісне виховне середовище, де норми професійної етики постійно присутні у навчальних ситуаціях. Доцільним є збагачення програм підготовки вчителів модулями з філософії, етики, культурології тощо – гуманітарними дисциплінами, що формують світоглядні основи майбутнього педагога [6, с. 123-124]. Прикладом може бути курс «Педагогічна етика», під час вивчення якого студенти опановують етичні норми вчительської професії, аналізують педагогічні ситуації з моральним вибором, засвоюють Кодекс етики вчителя. Інтеграція морально-етичного змісту також передбачає ознайомлення з нормативно-правовими документами та стандартами, що регламентують етику діяльності педагога (Закони України «Про освіту», професійні стандарти вчителя, кодекси академічної доброчесності тощо). Таким чином, другий пріоритетний напрям – це оновлення змісту педагогічної освіти з метою систематичного насичення її морально-етичними компонентами, які сприятимуть формуванню в майбутніх учителів ґрунтовних знань про етичні принципи професії та вмінь застосовувати їх на практиці.

3. Формування етичної компетентності та рефлексивних умінь педагога. Не менш значущим напрямом є розвиток у вчителів здатності до морального саморегулювання, етичного мислення і рефлексії власної діяльності. Учитель повинен уміти розпізнавати моральні аспекти педагогічних ситуацій та приймати відповідальні рішення відповідно до етичних норм. Сучасна особистісно орієнтована школа потребує педагога, готового до етично виваженої поведінки в різноманітних ситуаціях шкільного життя, що потребують морального вибору [8, с. 15]. Тому у процесі фахової підготовки та підвищення кваліфікації слід приділяти особливу увагу розвитку етичної компетентності. Цього можна досягти через інтерактивні методи навчання: аналіз педагогічних дилем, розігрування рольових ситуацій, обговорення кейсів зі шкільної практики, дебати на морально-етичні теми. Важливо навчити педагогів навичок моральної рефлексії – здатності критично

оцінити власні вчинки і рішення, усвідомити їхні етичні наслідки. Виховання критичного мислення, умінь вирішувати моральні дилеми та готовності до діалогу з учнями й батьками є важливою умовою формування високої морально-етичної культури педагога [6, с. 145-146]. Таким чином, третім напрямом визначаємо розвиток етичних компетентностей учителя, що охоплює емпатію, справедливість, відповідальність, толерантність, здатність до самооцінки й самоконтролю в моральній сфері.

4. Практико-орієнтований розвиток моральної культури та наставництва. Морально-етичні якості педагога найефективніше формуються в реальній діяльності, тому четвертим ключовим напрямом є посилення виховного компонента педагогічної практики і наставництва. У процесі проходження педагогічної практики студенти повинні не лише набувати методичних умінь, а й вчитися застосовувати етичні принципи у взаємодії з учнями, колегами, батьками. Важливо організувати цю діяльність таким чином, щоб майбутній учитель усвідомлено моделював роль вчителя як морального лідера. Педагогічна практика надає можливість реалізувати етичні принципи в реальних освітніх ситуаціях, а відгуки та наставництво з боку досвідчених учителів допомагають рефлексувати свій досвід і виправляти помилки. Наставники (вчителі-наставники, керівники практики) мають цілеспрямовано звертати увагу студентів-практикантів на етичний бік їхніх дій: обговорювати випадки педагогічної взаємодії з моральної точки зору, наводити позитивні зразки. Не меншу роль відіграє і наставництво молодих учителів у школах – впровадження інституту наставників, які б допомагали початківцям освоїтись у професійній етиці, підтримували у дотриманні високих стандартів поведінки. Важливо, щоб у педагогічних колективах підтримувалася атмосфера колегіальності, взаємоповаги і взаємодопомоги – це створює для молодого педагога живу модель етичної професійної спільноти. Оскільки моральна культура вчителя транслюється у моральну культуру його вихованців, кожен педагог повинен усвідомлювати свою відповідальність за особистий приклад [6, с. 148]. Жодні фахові знання не виправдають недоброчесності чи несправедливості з боку вчителя, тому наставницька підтримка має бути спрямована на утвердження принципу: професійна майстерність педагога нерозривно пов'язана з його моральним обличчям. Таким чином, четвертим пріоритетним напрямом є практично-наставницька складова: збагачення педагогічної практики морально-етичним змістом і створення дієвих механізмів наставництва для формування у педагогів навичок етичної поведінки на робочому місці [8, с. 14].

5. Забезпечення академічної доброчесності та професійної етики в освітньому середовищі. Наступний пріоритетний напрям стосується розвитку морально-етичної культури через утвердження культури академічної доброчесності та етичних стандартів у закладах освіти. Учитель, як носій культури, повинен демонструвати безумовне

дотримання чесності, відповідальності, справедливості у своїй професійній діяльності. Академічна доброчесність виступає одночасно рисою особистості педагога, що відбиває його духовну культуру і моральний образ, та нормою цивілізованого функціонування освітнього середовища з його етичними засадами, принципами і правилами [3, с. 101]. Розвиток цього напрямку передбачає кілька практичних кроків: ухвалення та дотримання кодексів етичної поведінки педагога у школі, впровадження політик запобігання та вирішення конфліктів інтересів, протидії булінгу, корупції, несправедливому оцінюванню. Важливим аспектом є формування у педагогів нетерпимості до академічної недоброчесності: неприпустимість списування, фальсифікації результатів, привласнення чужих напрацювань тощо. Учитель, який сам дотримується цих принципів, служить прикладом для учнів у питаннях чесності та відповідальності. Таким чином, п'ятий напрям – етично зорієнтоване освітнє середовище, де правила і цінності академічної доброчесності поділяються всіма учасниками і підтримуються адміністрацією закладу. Це підносить моральну культуру педагога на рівень корпоративної етики всієї шкільної спільноти.

6. Саморозвиток і безперервне вдосконалення педагога в морально-етичному плані. Морально-етична культура не є раз і назавжди даною якістю – вона потребує постійного розвитку й підтримки протягом усього життя. Тому один із пріоритетів – стимулювання самоосвіти та рефлексії педагога у галузі етики. Педагог має критично оцінювати свій моральний досвід, виявляти готовність працювати над собою, виправляти недоліки. Важливим є залучення вчителів до тренінгів, семінарів, курсів підвищення кваліфікації з питань педагогічної етики, психології спілкування, вирішення конфліктів тощо [4, с. 451]. Не менш корисним є самоосвіта: читання науково-популярної та методичної літератури з етики, знайомство з кращими світовими практиками морального виховання, участь у професійних співтовариствах, обговорення етичних кейсів з колегами. Моральна культура педагога – це позитивна духовна цінність, яка передбачає систему моральних знань, цінностей, досвіду і поведінки, спрямовану на самовдосконалення [7, с. 57]. Отже, без мотивованого прагнення самого педагога до морального зростання, без його внутрішньої роботи над характером неможливо підтримувати високий рівень культури упродовж довгих років педагогічної діяльності. Освітні установи можуть підтримувати цей напрям, заохочуючи вчителів до дослідницької роботи з етики, відзначаючи приклади високої педагогічної моралі, пропагуючи ідею, що професійне зростання неможливе без зростання духовного. Шостий напрям, таким чином, – це культура самовдосконалення педагога, коли вчитель свідомо плекає в собі моральні чесноти, розвиває емоційний інтелект, виховує характер і прагне відповідати високим етичним стандартам свого покликання [2, с. 134].

7. Партнерство з батьками та громадою у вихованні моральних цінностей. Розвиток морально-етичної культури педагога неможливо розглядати ізольовано від соціального середовища, в якому він працює. Учитель має діяти як моральний авторитет не лише для учнів, а й будувати партнерські відносини з батьками та громадськістю на основі взаємоповаги і спільних цінностей. Сьогодні наголошується, що виховання дітей – спільна відповідальність школи і сім'ї, тому педагог покликаний координувати зусилля сім'ї та освітнього закладу у формуванні моральних якостей молодого покоління. Для цього вчитель повинен володіти комунікативною культурою спілкування з батьками, вміти продуктивно вирішувати конфліктні ситуації, дотримуючись етичних норм. Пріоритетом є відкритість, довіра, взаємна підтримка у трикутнику «учень – родина – педагог». Вчителю важливо демонструвати повагу до цінностей сім'ї учня, водночас м'яко спрямовуючи батьків до розуміння значущості морального виховання. Через спільні заходи (батьківські збори, тренінги, проекти) педагог може транслювати етичні ідеали, створюючи єдиний виховний простір. Ефективна взаємодія в системі «учитель – учень – батьки» сприяє гармонізації виховних впливів школи і родини [8, с. 14]. Окрім того, педагог як член громади може співпрацювати з громадськими організаціями, культурними інституціями у питаннях морального просвітництва. Така широка взаємодія підсилює його власну моральну позицію і збагачує досвід. Отже, сьомий пріоритетний напрям – соціально-педагогічне партнерство, що передбачає активну роль учителя у формуванні морально здорового мікроклімату навколо школи, згуртуванні батьківської громади навколо ідеалів доброчесності, милосердя, взаємоповаги.

Запропоновані напрями не вичерпують усього спектру можливостей розвитку морально-етичної культури педагогів, проте окреслюють найважливіші акценти, на яких слід зосередитися. Кожен з них взаємопов'язаний з іншими і у поєднанні вони створюють системний підхід до підвищення моральної культури вчителя. Теоретичний аналіз підтверджує, що лише цілісна робота – від ідеологічних засад освітньої політики до щоденної практики в шкільному класі та особистісного самовдосконалення вчителя – здатна забезпечити високий рівень морально-етичної культури педагогічних кадрів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Морально-етична культура педагога виступає невід'ємною складовою його професіоналізму та важливим чинником ефективності педагогічної діяльності. У ході дослідження визначено сім пріоритетних напрямів розвитку цієї культури: гуманістично-ціннісна переорієнтація освіти; інтеграція етичного змісту в програми підготовки; формування етичної компетентності і рефлексії; практико-орієнтоване виховання в процесі наставництва; утвердження академічної доброчесності; стимулювання самовиховання педагога; соціальне партнерство у вихованні. Кожен з цих напрямів підсилює інші, а

їх реалізація у сукупності сприятиме становленню всебічно морального, зрілого в професійному і духовному плані вчителя. Перспективи подальших досліджень у зазначеному напрямі пов'язані з розробкою конкретних методик та педагогічних технологій формування морально-етичної культури в різних ланках педагогічної освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гусак В. Нова українська школа у поступі до цінностей. *Житомирщина педагогічна*. 2021. № 3(23).
2. Донцов А. В. Моральна культура вчителя: монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2008. 240 с.
3. Ільченко О. Академічна доброчесність як фактор забезпечення якісної підготовки майбутніх педагогів у закладах вищої освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2024. (33). С. 100–103
4. Ляшенко Р. Формування морально-етичної культури у майбутніх педагогів. *Наукові записки*. Серія: педагогічні науки. 2025. № 1(220). С. 450–453
5. Москальова Л. Ю. Теоретико-методичні засади виховання у майбутніх учителів морально-етичної культури : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07. Київ. 2011. 44 с.
6. Панасюк О. П. Технологія морального виховання майбутніх вчителів: монографія. Луцьк: Твердиня. 2010. 178 с.
7. Середя Н. В., Пономарьов О. С. Педагогічна етика: методичні вказівки та контрольні завдання з курсу для студентів магістратури. Харків: НТУ «ХПІ». 2016. 68 с.
8. Хоружа Л. Л. Етичні виміри педагогічної професії. *Наукові записки НаУКМА*. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2019. Т. 97. С. 13–16.

REFERENCES

1. Husak, V. (2021). Nova ukrainska shkola u postupi do tsinnosti [The new Ukrainian school is moving towards values]. *Zhytomyrshchyna pedahohichna*. № 3(23). [in Ukrainian]
2. Dontsov, A. V. (2008). Moralna kultura vchytelia: monohrafiia [Moral culture of a teacher: monograph]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina. 240 s. [in Ukrainian]
3. Ilchenko, O. (2024). Akademichna dobrochesnist yak faktor zabezpechennia yakisnoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv u zakladakh vyshchoi osvity [Academic integrity as a factor in ensuring high-quality training of future teachers in higher education institutions]. *Vytyky pedahohichnoi maisternosti*. (33). S. 100–103. [in Ukrainian]

4. Liashenko, R. (2025). Formuvannia moralno-etychnoi kultury u maibutnikh pedahohiv [Formation of moral and ethical culture in future teachers]. *Naukovi zapysky*. Seria: pedahohichni nauky. № 1(220). S. 450–453. [in Ukrainian]

5. Moskalova, L. Yu. (2011). Teoretyko-metodychni zasady vykhovannia u maibutnikh uchyteliv moralno-etychnoi kultury : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk : 13.00.07. [Theoretical and methodological principles of education of future teachers of moral and ethical culture: author's abstract of the dissertation ... Doctor of Pedagogical Sciences: 13.00.07. Kyiv] Kyiv. 44 s. [in Ukrainian]

6. Panasiuk, O. P. (2010). Tekhnolohiia moralnoho vykhovannia maibutnikh vchyteliv: monohrafiia [Technology of moral education of future teachers: monograph. Lutsk: Tverdynia]. 178 s. [in Ukrainian]

7. Sereda, N. V., (2016). Ponomarov, O. S. Pedahohichna etyka: metodychni vказivky ta kontrolni zavdannia z kursu dlia studentiv mahistratury [Pedagogical Ethics: Methodological Guidelines and Course Tests for Master's Degree Students]. Kharkiv: NTU «KhPI». 68 s. [in Ukrainian]

8. Khoruzha, L. L. (2019). Etychni vymiry pedahohichnoi profesii [Ethical dimensions of the teaching profession]. *Naukovi zapysky NaUKMA*. Pedahohichni, psykhologichni nauky ta sotsialna robota. T. 97. S. 13–16. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗЕЛЕНСЬКА Людмила – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Наукові інтереси: зміст і напрями впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZELENSKA Lyudmila – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: content and directions of implementation of the Concept of implementation of the state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School".

Стаття надійшла до редакції 17.12.2025 р.

Стаття прийнята до друку 28.12.2025 р.

УДК 371.13:17.022.1

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-114-118

ЧИСТЯКОВА Ірина –

кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач аспірантури і докторантури
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8645-510X>
e-mail: pedagogyniversitet2017@gmail.com

ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Стаття присвячена проблемі формування морально-етичної культури сучасного вчителя в умовах змішаного навчання як однієї з провідних складових його професіоналізму та чинника забезпечення якості освіти. Актуальність теми зумовлена трансформацією освітнього простору, зростанням ролі цифрових технологій і необхідністю підтримувати стабільні етичні стандарти педагогічної взаємодії в ситуації поєднання очного й дистанційного форматів. У дослідженні уточнено сутність